

Arthur Schnitzler

MYÖHÄSTYNYT
MAINE

Myöhästynyt maine

Arthur Schnitzler

Myöhästynyt maine

Suomentanut
Raija Nylander

Toimitus ja jälkisanat
Wilhelm Hemecker ja David Österle

FAROS
Turku 2016

FILI – Suomen kirjallisuuden tiedotuskeskus on tukenut teoksen suomennostyötä.

The translation of this book was supported by the Federal Chancellery of Austria.

Alkuteos: Arthur Schnitzler, *Später Rubm*

@ Paul Zsolnay Verlag Wien 2014

By permission of the Syndics of Cambridge University Library

Suomennoksen © Raija Nylander & Faros-kustannus Oy

ISBN 978-952-5710-37-3

Faros-kustannus Oy

www.faroskustannus.fi

Sisällys

<i>Arthur Schnitzler</i> : Myöhästynyt maine	7
Jälkisanat, <i>Wilhelm Hemecker</i> ja <i>David Österle</i>	126
Suomentajan kiitokset	143

Myöhästynyt maine

Herra Eduard Saxberger oli palaamassa kävelyttä ja nousi hitaasti portaita ylös asuntoonsa. Oli kaunis talvinen päivä, ja vanha herra oli tapansa mukaan lähtenyt heti virkatuntien jälkeen matkaan ja taivaltaan raittiissa ilmassa varsin pitkälle esikaupunkialueiden ulkopuolelle aina kaikkein laitimmaisille asuintaloille asti. Hän oli uuvuksissa ja ajatus kodikkaasta, lämpimästä huoneesta tuntui mukavalta.

Taloudenhoitaja tervehti isäntää ilmoittamalla, että häntä oli odottanut jo yli puoli tuntia nuori, aivan tuntematon mies. Vanha herra, jolla kävi vieraita vain aniharvoin, meni sangen uteliaana olohuoneeseen. Kun hän astui sisään, nuori mies nousi nojatuolista ja kumarsi.

Saxberger vastasi kumarrukseen ja aloitti: ”Minulle kerrottiin, että olette odottanut minua jo jonkin aikaa – kuinka voin olla avuksi?”

Nuori mies vastasi seisaaltaan: ”Hyvä herra, sallinette minun esitellä itseni, olen Wolfgang Meier, kirjailija.”

”Oikein hauska tutustua, käykää toki istumaan.”

”Herra Saxberger”, nuori mies jatkoi istuuduttuaan, ”minun on ennen kaikkea pyydettyvä anteeksi, että rohkenin tulla kotiinne ilman kutsua ja tuiki tuntemattomana. Hain kyllä muunlaista keinoa päästä tutustumaan teihin, mutta turhaan.”

”Kovin imartelevaa.”

”Herra Saxberger, tämä tutustuminen on ollut jo pitemmän aikaa yksi minun, tai sanoisinko meidän hartaimpia toiveitamme, minä en nimittäin puhu ainoastaan omasta puolestani.”

Näin puhellessaan herra Meier hymyili ystävällisesti. Saxberger tarkasteli häntä. Hänellä oli verettömät kasvot, suorat, vaaleat hiukset ja hyvin siistit vaatteet. Puhuessaan hän sormeili nenälaseja, jotka roikkuivat mustassa nauhassa hänen kaulassaan. ”Olen kovin utelias kuulemaan”, sanoi Saxberger, ”mistä syystä se harras toive... mistä lähtien se harras toive...”, hieman nolona hän jätti lauseensa kesken.

”Jo jonkin aikaa”, Meier kertoi, ”ja jos saan tämentää ilmaisua, niin sanoisin: Siitä päivästä lähtien, kun minä... tai me” – taas hän hymyili ystävällisesti – ”saimme tilaisuuden tutustua teokseenne *Vaelluksia*.”

”Jaa mitä?” Saxberger huudahti yllättyneenä. ”Olette siis lukenut *Vaelluksia*. Luetaanko sitä vielä?” Hän pudisteli päätään.

”Sitä ei ehkä lueta enää noin yleisemmin”, nuori mies vastasi. ”Mutta me luemme sitä, me ihailemme sitä, ja uskon, että aikaa myöten myös muut lukevat ja ihailevat sitä.” Meierin posket punehtuivat hivenen hänen siinä puhellessaan ja ääni muuttui aiempaa eloisammaksi.

”Te saatte minut hämmästyämään, herra... Meier”, Saxberger totesi, ”ja alan olla kovin utelias kuulemaan, keitä te olette, tarkoitan niitä, joiden nimissä te esiinnytte. Eihän minulla ollut aavistustakaan, että joku tuntisi vielä nykypäivänä *Vaelluksia*.” Vanha herra katseli eteensä. ”Niin, en ole itsekään enää ajatellut niitä, en enää vuosikausiin. Olen ajautunut muutenkin jo kauan sitten niin loitolle näistä asioista, todella loitolle.”

Wolfgang Meier hymyili hienoisesti. ”Hyvä herra, minulta, tai saanen sanoa meiltä, ei ole jäänyt huomaamatta, ettette ole julkaissut mitään enää pitkään aikaan, olimme kovin ihmeissämme ja murheissamme. Olikin sattuman satoa, että löysimme – tässä kohdin saanen sanoa minä löysin – oivallisen kirjanne ikään kuin uudestaan.”

Nuo sanat liikuttivat Saxbergeria oudosti. Puhui-ko tuo nuori mies todellakin hänestä? Oliko se mahdollista, että tuo vieras nuori mies tunsi hänet ja hänen unohdetun kirjansa? ”Miten kummassa te päädyitte juuri siihen kirjaan?” hän kysyi.

”Se kävi hyvin mutkattomasti”, Wolfgang Meier vastasi. ”Kerran kun etsin vanhojen kirjojen kaupasta

jotain lukemista, käsiini osui muun muassa teidän kirjassenne. Heti ensimmäiset runot, jotka luin, tekivät minuun sanomattoman syvän vaikutuksen. Ostin kirjan ja luin sen yhdellä istumalla alusta loppuun, mikä on oikeastaan harvinaista runokokoelmien kohdalla. Kun sitten katselin nimiölehteä ja tarkastelin vuosilukua 1853, mietin mielessäni: Tuon miehen olisin kyllä halunnut tuntea – samana iltana otin kirjan mukaani pieneen piiriimme... ”

”Mikähän piiri se mahtaa olla?”

”Ryhmä nuoria kirjailijoita, jotka pysyttelevät syrjässä suurilta valtaväyliltä. Jos kertoisin teille heidän nimensä, se ei paljon auttaisi. Heitä ei vielä tunneta. Me olemme vain taiteilijoita, pelkkiä taiteilijoita, ja hetkemme on vielä koittava.” Herra Meier sanoi sanottavansa rauhallisesti, mutta päättäväisesti.

Vanha herra kuunteli valppaana ja nyökkäsi. Se oli niin kummallista. Taiteilija, taiteilija – miltä tuo sana kuulostikaan! Yhtäkkiä hänen mieleensä nousi sekavia muistikuvia taakse jääneiltä vuosilta ja unhoon vaipuneista ihmisistä. Nimiä muistui mieleen ja kohtaloita, ja lopulta hän näki itsensä niin kuin unessa tavataan nähdä: nuorena ihmisenä. Hän näki itsensä nuorena ja nauravaisena, puhuvana, yhtenä parhaista ja ylpeimmistä niiden nuorten joukossa, jotka pysyttelivät syrjässä suurilta valtaväyliltä eivätkä halunneet muuta kuin olla taiteilijoita, ja niin hän sanoi ääneen: ”Onpa siitä kauan, niin kauan!” Aivan kuin olettaisi, että vastapäätä istuva nuori mies olisi juuri

Myöhästynyt maine on wieniläisen modernismin keskeisiin tekijöihin lukeutuvan Arthur Schnitzlerin (1862–1931) pienoisromaani. Käsikirjoitus julkaistiin omana teoksenaan vasta vuonna 2014, mikä sai osakseen laajaa huomiota Itävallassa. Tarinan päähenkilö on virkamies Eduard Saxberger, jonka nuoruuden runoteos *Vaelluksia* on ehtinyt painua unhoon. Yhtäkkiä nuorten kirjailijoiden piiri nostaa tuntemattoman runoilijan esikuvakseen, ja Saxberger saa tilaisuuden kirjoittaa uudelleen, pitkän tauon jälkeen. *Myöhästynyt maine* on kertomus kirjallisuudesta ja luovuudesta mutta myös luomisen vaikeudesta maailman muutoksen keskellä.

FAROS

www.faroskustannus.fi

